

شناسنامه کتاب - کتابخانه WHO

توانبخشی مبتنی بر جامعه: راهنمای CBR.

۱. توانبخشی، ۲. افراد معلول، ۳. خدمات سلامت اجتماعی، ۴. سیاست‌های سلامت، ۵. حقوق بشر، ۶. عدالت اجتماعی، ۷. مشارکت مشتریان، ۸. راهنما، ۱. سازمان بهداشت جهانی، ۱۱. یونسکو، ۱۱۱. سازمان بین‌المللی کار، ۱۷. کنفرانس بین‌المللی توسعه معلولیت.

(طبقه NLM: WB 320)

شابک: ۹۷۸۹۲۴۱۵۴۸۰۵۲

© سازمان بهداشت جهانی ۲۰۱۰

حق چاپ برای سازمان جهانی بهداشت محفوظ است. این کتاب از طریق انتشارات سازمان جهانی بهداشت به آدرس زیر قابل دسترسی است.

World Health Organization, 20 Avenue Appia, 1211 Geneva 27, Switzerland (Tel: +41 22 791 3264; fax: +41 22 791 4857; e-mail: bookorders@who.int).

هرگونه درخواست برای تکثیر یا ترجمه انتشارات WHO - خواه برای فروش یا توزیع رایگان - باید از طریق آدرس زیر به اطلاع انتشارات WHO برسد (e-mail: permissions@who.int; Fax: +41 22 791 4806).

عناوین به کار رفته و مطالب ارائه شده در این کتاب به این معنی نیست که هرچه توسط سازمان بهداشت جهانی مطرح شده امکان صدق در مورد وضعیت هر کشور سرزمین، شهرستان، منطقه و یا افراد ذی نفوذ و یا حد و مرزها را دارد. خطوط نقطه چین بر روی نقشه نشان‌دهنده مرز تقریبی است که هنوز در مورد آن توافق کامل وجود ندارد.

اشاره‌ای به مؤسسات خاص و یا برخی از محصولات به معنای تأیید یا توصیه توسط سازمان بهداشت جهانی و اولویت دادن به آن‌ها نسبت به دیگر مؤسسات و یا محصولات مشابه نیست. برای مستثنی کردن خطاها نام محصولات اختصاصی با حروف بزرگ متمایز شده‌اند.

تمامی اقدامات احتیاطی و معقول توسط سازمان بهداشت جهانی برای بررسی اطلاعات موجود در این کتاب انجام شده است. با این حال، هیچ نوع ضمانتی چه به صورت تلویحی و یا صریح برای مطالب به چاپ رسیده وجود ندارد. مسئولیت تفسیر و استفاده از مطالب آمده شده به عهده خواننده است. در هیچ شرایطی، سازمان بهداشت جهانی مسئولیت خسارت ناشی از استفاده از آن را به عهده نمی‌گیرد.

طراحی و صفحه‌بندی توسط شرکت ارتباطات لنیس: www.iniscommunication.com

چاپ نسخه انگلیسی در مالت

سرویراستاران: Chapal Khasnabis and Karen Heinicke Motsch

گروه مشاوران: Philippe Chervin, Mike Davies, Sepp Heim, Einar Helander, Etienne Krug, and Padmani Mendis, Federico Montero, Barbara Murray, Alana Officer, Enrico Pupulin and William Rowland.

گروه تحریریه و سرگروه های نویسندگان: Kamala Achu, Kathy Al Jubah, Svein Brodtkorb, Philippe Chervin, Peter Coleridge, Mike Davies, Sunil Deepak, Kenneth Eklindh, Ann Goerdt, Cindy Greer, Karen Heinicke-Motsch, Derek Hooper, Venus B Ilagan, Natalie Jessup, Chapal Khasnabis, Diane Mulligan, Barbara Murray, Alana Officer, Francesca Ortali, Bob Ransom, Aline Robert, Sue Stubbs, Maya Thomas, Venkatesh Balakrishna and Roselyn Wabuge-Mwangi.

ویراستاران فنی: Nina Mattock and Teresa Lander

طراحی و صفحه بندی: Inis Communication.

تصویرگر: Regina Doyle

عکس جلد: Chapal Khasnabis and Gonna Rota

متن کادرها: Angela Burton

پشتیبانی مالی: دولت ایتالیا، آژانس توسعه بین المللی ایالات متحده، دولت فنلاند، دولت نروژ، دولت سوئد، دولت انگلستان، سازمان بین المللی کار، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگس سازمان ملل متحد، CBM، و روشنایی برای جهان، Sightsavers, AIFO

پشتیبانی اجرایی: Rachel Mackenzie.

سازمان بهزیستی کشور در راستای تحقق اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی مبنی بر توسعه عدالت اجتماعی و گسترش امکانات مورد نیاز اقشار محروم جامعه، برنامه های متنوعی را با توجه به نیازها و شرایط گروه هدف در اولویت قرار داده است. توسعه برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه نیز گامی است در این جهت و همسو با سیاست های اجتماع محور و گسترش دامنه حمایت های سازمان بهزیستی کشور که به ویژه در دو دهه اخیر بیش از پیش در کانون توجه متولیان امر قرار گرفته است.

توانبخشی مبتنی بر جامعه در مسیر فراگیرسازی خدمات مورد نیاز جامعه هدف با رویکردهای مختلفی به اجرا در آمده است. در این مسیر اهداف مهمی از قبیل توسعه سلامت، گسترش آموزش، ارتقاء ظرفیت های اجتماعی، بهبود وضعیت معاش و توانمندسازی گروه های هدف دنبال می شود. آنچه که می تواند در اجرای صحیح برنامه های توانبخشی مبتنی بر جامعه بیشترین تأثیر را بر جای بگذارد توجه به سه رکن اساسی این فرایند "فرد معلول، خانواده و جامعه" می باشد، که بی شک تعامل مثبت این سه رکن لازمه تحقق توسعه فراگیر در یک جامعه پویا و مولد می باشد. این مجموعه نیز سندی است که به عنوان دورنمای ده ساله کشورهای مجری برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در صدد تحقق رویکرد توسعه فراگیر مبتنی بر جامعه از طریق استراتژی CBR می باشد.

از آنجایی که تجربه ۲۰ ساله اجرای توانبخشی مبتنی بر جامعه در کشور عزیز اسلامی ما با حفظ الگوهای ایرانی اسلامی، بر دانش و تخصص کارشناسان مجرب داخلی متکی می باشد،

پیش‌گفتار

توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) در سال ۱۹۷۸ پس از بیانیه آلماتا توسط سازمان جهانی بهداشت آغاز شد. CBR به‌عنوان یک استراتژی، برای بهبود دسترسی به خدمات توانبخشی برای افراد معلول در خانواده‌های کم‌درآمد و کشورهای با درآمد متوسط با استفاده بهینه از منابع محلی مطرح شد.

در طول ۳۰ سال گذشته، CBR از طریق همکاری با دیگر نهادهای سازمان ملل، سازمان‌های غیردولتی فعال مردم نهاد به‌عنوان استراتژی چندبخشی برای رسیدگی به نیازهای گسترده‌تری از افراد معلول، تضمین مشارکت و الحاق آنها در جامعه و بالا بردن کیفیت زندگی‌شان تکامل یافته است. شرکای CBR در طی پنج سال گذشته کار مشارکتی را برای تدوین این دستورالعمل آغاز نمودند، که بر اساس توصیه‌های کلیدی مشاوران بین‌المللی توانبخشی مبتنی بر جامعه در سال ۲۰۰۳ در هلستینکی، و منشور مشترک سازمان بین‌المللی کار (ILO)، سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی (UNESCO) و WHO در سال ۲۰۰۴ بررسی گردیده بود. دستورالعمل توسعه CBR به‌عنوان یک استراتژی می‌تواند به اجرای کنوانسیون حقوق افراد معلول کمک کرده و اجرای قوانین ملی و توسعه مبتنی بر جامعه را پشتیبانی نماید.

کتاب‌های راهنمای CBR با ارائه پیشنهادات عملی به مدیران و دیگران در مورد توسعه و تقویت برنامه CBR کمک می‌کند تا اطمینان حاصل شود که افراد معلول و اعضای خانواده‌شان می‌توانند به سلامت، آموزش، امرار معاش و بخش‌های اجتماعی دسترسی بیابند. این راهنماها تأکید زیادی بر توانمندسازی از طریق تسهیل ورود و مشارکت افراد معلول و اعضای خانواده و جوامع در تمام مراحل توسعه و تصمیم‌گیری دارند. هم‌چنین این راهنما، برنامه CBR را به ارزیابی و تحقیق بیشتر در اثربخشی و کارایی CBR در زمینه فعالیت‌های مختلف انجام شده تشویق می‌کند.

در تهیه و توسعه این سند سازمان جهانی بهداشت، سازمان بین‌المللی کار، یونسکو، کنسرسیوم بین‌المللی توسعه معلولیت (ICCD)، اعضای گروه واکنش سریع CBR - CBM، انجمن بین‌المللی معلولان (HI)، انجمن ایتالیایی آمیچی دی رانول فولرئو (AIFO)، "روشنایی برای جهان"، انجمن معلولان نروژی و سلامت نیور - با هم همکاری نزدیک داشته‌اند. علاوه بر این بیش از ۱۸۰ نفر و نزدیک به ۳۰۰ سازمان عمدتاً از کشورهای کم‌درآمد در سراسر جهان در توسعه این سند نقش داشته‌اند. ما تشکر صمیمانه خود را از همه آنان برای مشارکت و حمایت ارزشمندشان اعلام می‌داریم.

دکتر الوان علا

معاون مدیر کل بیماری‌های

غیرواگیر و بهداشت روان

سازمان جهانی بهداشت